

ZYGMUNT SYN HINKONA Z PYZDR – filozof, teolog, prof. Uniwersytetu Krakowskiego, ur. ok. 1393, zm. w 1428.

Pochodził z Pyzdr (woj. poznańskie). Jan Długosz podaje, że był proboszczem kościoła św. Anny w Krakowie, kanonikiem kolegiaty św. Floriana oraz sławnym kaznodzieją, głoszącym kazania w języku pol. Studia na Uniwersytecie Krakowskim rozpoczął w 1411, już w 1412 został bakałarzem, ale dopiero w 1417 magistrem artium. Prawdopodobnie zaraz po uzyskaniu magisterium sztuk rozpoczął studia teologiczne pod kierunkiem Mikołaja z Pyzdr oraz Mikołaja Kozłowskiego. W 1423 został wybrany na rektora Uniwersytetu Krakowskiego (był już wówczas bakałarzem teologii) i rozpoczął wykłady „pro forma” z Biblii, do których przedstawił go Mikołaj z Pyzdr; do wykładów z *Sentencji* Piotra Lombarda został przedstawiony w 1426 przez Mikołaja Kozłowskiego – prowadził je do końca życia. W 1426 pełnił urząd dziekana Wydziału Artium. Przedwczesna śmierć sprawiła, że nie uzyskał dalszych stopni naukowych z teologii i nie dokończył wykładów z *Sentencji*. Kontynuację tych wykładów powierzono Benedyktowi Hessemu. Mowę żałobną na pogrzebie Z. wygłosił Mikołaj Tempelfeld z Brzegu.

W swojej bibliotece Z. posiadał następujące dzieła: komentarz do *Sentencji* Piotra Lombarda autorstwa Bonawentury (rps BJ 1253); tekst *Sentencji* (rps BJ 1533); *Postilla studentium cum glossa* (rps BJ 1651, 1ra–106rb); *Breve compendium* Jakuba z Terano (rps BJ 1651, 107ra–161ra); Excerpta z *Catholicon* Jana Balbusa (rps BJ 1651, 161va–166r) oraz Excerpta z *Reductorium morale* Piotra Berchoriusa (rps BJ 1651, 167ra–240va).

Przypisuje się Z. autorstwo wykładów wstępnych do ksiąg I, II i IV *Sentencji* Piotra Lombarda (rps BJ 325, 251–255 i 260–284), a następnie komentarz do I księgi *Sentencji* (*Glossa marginalis et interlinearis in primum librum Sententiarum*, rps BJ 1533, 1r–267v).

W rozumieniu teologii szedł Z. za Tomaszem z Akwinu, definiując teologię jako wyższego rodzaju wiedzę spekulatywną, która, podobnie jak metafizyka, jest mądrością. Przy pogłębianiu wiary pierwszeństwo dawał jednak nie tej teologii, lecz Pismu Świętemu. W swoich dziełach odwoływał się do Arystotelesa, św. Augustyna, Hilarego z Poitiers, Boecjusza, Jana z Damaszku, Pseudo-Dionizego, Orygenesza, Grzegorza z Nazjanzu, Anzelma z Canterbury, Tomasza z Akwinu, Gilberta z Poitiers, Piotra z Tarantazji,

Tomasza ze Strasburga, cyt. z tych autorów przejmował jednak przeważnie z drugiej ręki. Jego komentarz do *Sentencji* pochodzi głównie z dwóch źródeł: z komentarza do *Sentencji* Piotra z Tarantazji oraz z rozpowszechnionej w środowisku krakowskim *Communis lectura Pragensis*, skąd odpisywał duże frg. tekstu, łącznie z licznymi cyt. W poglądach teologiczno-filozoficznych był zwolennikiem swoistej orientacji augustyńsko-realistycznej w wydaniu Piotra z Tarantazji, opierającej się na doktrynie Bonawentury i korzystającej w pewnym stopniu z rozwiązań Boecjusza (w koncepcji substancji) – orientacji różniącej się nieco od interpretacji augustyńskiej Tomasza ze Strasburga, którą w Krakowie reprezentowali liczni jej zwolennicy. W teologii moralnej pojawiła się u Z. augustyńska teologia miłości, propagowana m.in. przez Konrada z Soltau w drugiej poł. XIV stulecia.

M. Markowski, *Spis osób dopuszczonych do wykładów i do katedry na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego XV w.*, MHFS 4 (1965), 181–182; tenże, *Z. z Pyzdr*, MHFS 5 (1965), 69–205; tenże, FPS 451–452; L. Hajdukiewicz, *Z. z Pyzdr*, w: *Historia nauki polskiej*, Wr 1974, VI 790–791; *Słownik polskich teologów katolickich*, Wwa 1982, IV 545–546; S. Wielgus, *Z. z Pyzdr*, w: tenże, *Średniowieczna łacińskojęzyczna bibliistyka polska*, Lb 1992, 63–64; M. Markowski, *Dzieje Wydziału Teologii Uniwersytetu Krakowskiego w latach 1397–1525*, Kr 1996, 134–136.

Stanisław Wielgus